

A magyar média a 2010-es években

A magyar média az elmúlt bő évtizedben látványos átalakuláson ment keresztül. Röviddel azután, hogy a politikai rendszerben „centrális erőter” jelent meg, a médiarendszerben is centrális erőter alakult ki: ma az MTVA és a KESMA mintegy 500, zömmel közpénzekből finanszírozott, ám kizárólag a kormányzat narratíváit visszhangzó médiumot tömörít és koordinál.

Az átalakulást az Orbán-kormányok a köztulajdonban álló médiaforrások – a jól fizetett pozíciók, a rádió-frekvenciák, a műsorgyártásra fordítható alapok és az állami hirdetések – pártpolitikai szempontokat követő újraelosztásával érte el. A kormányzat világnézetét népszerűsítő médiumok hegemón pozícióba kerültek, az alternatív világnézeteknek hangot adó médiumok a háttérbe szorultak. A valóban független médiumok ma már csupán néhány piaci szegmensben – az országos televíziók, az online hírlapok és a hetilapok piacán – kínálnak érdemi alternatívát a tájékozódni vágyó közönségnek.

A helyzetet némileg bonyolítja, hogy formálisan a kormányzat narratíváit visszhangzó médiumok is függetlenek, s csupán informálisan kapcsolódnak a kormányzathoz. A politikai párhuzamosság három dimenzióját megkülönböztető Colin Seymour-Ure¹ nyomán úgy is fogalmazhatunk, hogy a domináns kormánypárt és a hozzá húzó hírmédiumok közötti politikai párhuzamosság szintje a *célközönség* terén magas, a *küldetés* terén magas, a *szervezeti kapcsolatok* terén viszont – látszólag – alacsony.

A kormányzat hivatalos álláspontja szerint a sajtószabadság helyzete Magyarországon kifogástalan, s a médiaviszonyok átrendezésére csupán az évtizedes baloldali-liberális médiatúlsúly leküzdése miatt volt szükség. A sajtószabadság helyzetét vizsgáló nemzetközi szervezetek – a Freedom House és a Határok Nélküli Tudósítók – ezzel szemben a sajtószabadság nagymértékű csorbulását regisztrálták. Az utóbbi helyzetértékelést erősíti meg az is, hogy a hozzáférhető közérdekű adatok köre szűkült, s a nyilvános megszólalásokat nemegyszer olyan karaktergyilkos kampányok kísérik, amelyek célja a megszólalók személyének lejáratása s így a megszólalók elhallgattatása, más szóval *dermesztő hatás* kiváltása.

Nem arról van szó, hogy Magyarországon teljesen megszűnt volna a sajtószabadság, s a szabad sajtó helyét teljes mértékben egy központilag koordinált propagandagépezet vette volna át. Inkább arról, hogy *kettős médiarendszer* alakult ki: a média egyik része csupán formálisan független, ám informálisan a kormányzat szócsöve, míg másik része tényleg független s kritikus a kormánnyal szemben. Az elmúlt években azonban a szabad médiumok köre szűkült, s mind több médium került a kormányzat befolyása alá. A nyilvánosság e két fő árama között ma nincs átjárás, s a párbeszéd hiánya a magyar társadalom végleges megosztottságával fenyeget.²

A Médiakutató itt olvasható összeállításában olyan írásokat gyűjt egybe, amelyek az elmúlt években angol nyelven különböző fórumokon már megjelentek, és a magyar média átalakulását tárják fel. Polyák Gábor a médiarendszer átalakításának eszközeit elemzi; Bátorfy Attila a magyar médiarendszer sajátos karaktervonásait írja le; Sükösd Miklós a kormányzat politikai kommunikációját vizsgálja; Tófalvy Tamás pedig az online újságírókat érő zaklatások különböző formáit rögzíti, amelyek a fentebb is említett dermesztő hatást váltják ki. Írásaik nem mindenben tükrözik a legfrissebb fejleményeket, de a nagy trendeket pontosan jelzik.

A négy írás lefordításával és utánközlésével az a célunk, hogy dokumentáljuk a magyar médiarendszer 2010-es években végbement átalakulását, s egy helyütt, egymás mellett olvasható formában bocsássuk az Olvasó rendelkezésére.

A szerk.

1 Seymour-Ure, Colin: *The Political Impact of Mass Media*. London & Beverly Hills: Constable & SAGE, 1974.

2 Erről szól „Milyen a magyar médiarendszer? Hibrid vagy autoriter rezsim?” című podcastunk, amelyet a *Médiakutató* honlapján hallgathatnak meg.